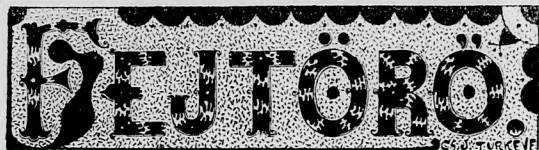

elégé sikerült epigramma nyerte el a díjat (5 korona). Szerzője Simon János VII. o. t. X. A Berzy-féle díjra (10 korona 80 fillér) elégia kivántatott. A «Sugárt az Isten ad a napnak, az érzelemnek szót a dal» jeligéjű a jutalmat elnyerte. Szerzője Kovács Gábor VII. o. t. XI. A Solymossy-féle díjra (9 korona) latin műfordítás volt kitéve. A beérkezett négy pályamunka közül legjobb a «Per aspera ad astra» jeligéjű. Szerzője Simon János VII. o. t., a díjat megérdemli. A szavati díjak kiosztása után az ünepelely véget ért.

Jelige: Fejtő az elme sportja.

Rovatvezető: Csiszár József.

Számítási kérdés:

Péter azt mondja Pálnak: «Adj nekem egy diót, akkor épen kétannyim lesz, mint neked». Erre Pál így felel: «Inkább adj te nekem egyet, akkor legalább nekem annyi dióm lesz, mint neked». Hány diója volt mindegyiknek?

Földrajzi kérdés:

Melyik hegycsoport az a Balaton északi partjánál, a melynek legnagyobb csúcsát kilencz hasonalakú, de kisebb kúp veszi körül? A hegység lejtőin igen jó bor terem. Melyik költő volt az, ki élete utóbbi napjait a kérdéses hegy kedvelt szőlőházában töltötte.

Történelmi kérdés:

Mi a neve a húnok azon fejedelmének, a ki Dáciát s Pannoniát elfoglalva, megvetette Attila birodalmának alapját? A mesiai nyugati góthokkal szövetségbe, 378-ban legyőzte Valens császárt, ki a Drinápoly mellett vívott ütközetben életét vesztette.

Természetrizai kérdés:

Mi a neve azon madárnak a vízi tyúkok (rallidæ) családjából, a mely 28 cm. hosszú; tollazata hátán világosbarna, sötét középpel; szárnya vörösbarna? Vizek mellett, sűrű bokrokban és a vetés között él. A jérece körülbelül 12 szürkészöld és barna foltú sárgásfehér tojását a földre rakja; húsa ízletes.

Csillagászati kérdés:

Mi a neve azon csillagesopornak a Bika csillagképében, melyben szabad szemmel 6—7, távcsővel 12 csillagot lehet megkülönböztetni? Az Alkyone, Maja, Elektra és Merope fényes csillagok közelében fényképészeti úton ködfoltokat fedeztek fel, melyeket Barnard 1890-ben vizsgált meg és november 14-én egy újabb fényes Merope-ködöt fedezett fel, melynek átmérője körülbelül 30", fénye egy 13 rendű csillagnak megfelelő.

Megfejtési határidő július 16.

A 26. számban közölt fejtő kérdések megfejtése:

Számítási kérdés: A kártyacsomó így lesz összerakva: ász, VII., VII., VIII., VII., IX., VIII., X., alsó, alsó, IX., felső, VIII., király, X., ász, király, VII., alsó, VIII., IX., IX., felső, X., felső, alsó, király, felső, X., király, ász, ász. Földrajzi kérdés: Babia-Gura. Történelmi kérdés: Batu khán. Természetrizai kérdés: Láva; a teve-félék családjába tartozik.

Helyesen fejtették meg: Kárász Géza, Wollner Ernő, Reyz Lipót, Miróczky Árpád, Szécskay Dezső, Halmi Gyula, Dessauer Aladár, Fetter Kálmán és Kor., Jakabb Gyula, Havas Gyula, Nikolényi István, Horváth Dezső, Granitz Géza, Schlésinger Ferencz, Hegedüs Tibor, Kis Kós László, Hübner János, Alliquander Odón, Giczey Lajos, Grossmann Oszkár, Tronner Rezső, Kurimay Mihály, Weiller Vilmos, Denk Gusztáv, Weisz Hugó, Szadnik Sándor, Trummer rpád, Andriská Emil, Fiedler Kálmán, Farmasy Antal, Teesz Lajos.

A kitézett jutalmat Castiloi Diaz Bernát «Mexico felfedezése és meghódítása» cz. munkát Jakabb Gyula főgymnasiunai tanuló Temesvárott nyerte el.

SZERKESZTŐI TELEFON.

H. A. A szerkesztő nem lévén itthon, feleletet csak később adhatunk. — S. H. Gy. A pályázat eredményének kihirdetése már nem sokára megtörténik. Kéziratokat — mint a lap élén is olvashatja — nem adunk vissza. H. A. Szeged. A «Halottak napja»-t eltettük. De a másik kettő nem üti meg a mértéket. — B. K. Debreczen. Sok hü-hó semmiért. Biztosítjuk, hogy azt a dolgot azok az intéző urak igen jól megfontolták. A K. T. tagsága nem nevel senkit arra, hogy a művészetekhez értsen. Egy kis szorgalom, egy kis olvasás az ifjúság részéről: ez itt a fő. Tessék idevágó könyveket is olvasgatni — és a kérdés meg lesz oldva. — Herkules.

A latinból egyik esetben sem kell vizsgáznia. — M. J. Szeged. Sok szép verset olvasott, mielőtt a sajátját megírta: de bizony rosszul, nagyon rosszul írta meg. Ön mint kis baba, mikor még nem is értette a szót, úgy tudott örülni, hogy mint mondja: «Anyámnak öléből majd hogy kiugrottam». «S a mikor kérdezte: szeretem-e vajjon — (megjegyzendő, hogy a szót még nem értette): A szeretet lángja kigyulasztá arcóm». Igazán csodagyermek volt ön babakorában! — D. M. Kfhza. Nagyon száraz és elcsépeelt dolog. Levélborítékját eltettük, mivel levélírára nincs időnk. A tartalomjegyzékét is ezen az úton köszönjük. — Priamus halála. Jó, de helylyel-közzel simítanunk kell rajta. Besoroztuk. — L. M. Hogyne! Mindent szívesen fogadunk és mindent szívesen közlünk, a mi jó. — A szenvedőhöz. Azt mondja: «Éljen mindig a hit, e drága szép virág, mely minden romon újra épít, alkot». Hogy még ebben a forróságban is teremnek ilyen kövér zöldségek! A másik jobb valamivel, de száraz és terjengős, az Ilias-részletet pedig «alexandrinben» régebben ismeri a magyar ember Szász Károly remek fordításában (A világirodalom nagy épszei, I. köt. 546—550 l.). Csodáljuk, hogy ön, a ki Homéroszt annyira szereti, nem olvasta még ezt a pompás könyvet vagy annak legalább Homérosz-részletét. Lássá, mikor az ember valamiről írni akar, mindig legelső dclgának kell ám lennie, hogy utána járjon, nem írták-e már meg ugyanezt előtte mások? és hogyan? Ha így tesz, aligha mert volna egyébért, mint saját okulása, stilpróbálgatása czéljából ennek a remek epizódnak fordítására vállalkozni. «Lenn és fenn» című elbeszéléseinek a czíme homályos, de ügyes részek vannak benne. Megérdemelné, hogy átdolgozza. Az eleje mindenesetre változtatásra szorul. B. nem mehet V-hez, hogy a választást hirtül adja. De nem is valószínű, hogy V. ott ne lett volna a választáson. A templomi jelenet hatását V-re világosabbá kell tenni. Teszem, hogy ragadja meg a hőst a «Fel az Urhoz» kezdetű ének. A pap is más-honnan is adhat pénzt, nemcsak a perselyből, a mi tekintve, hogy ez a pénz a szegényeké, semmi esetre sem járja. Önben mindenesetre van tehetség; csak tanuljon, olvassa főkép Kemény Zsigmondot és legyen szigorú a megfontolásában, hogy ezt vagy azt teheti-e a hős az adott körülmények között. — A számok oszthatósága. Ilyeneket ír: «Az okoskodásnál azon egyszerű elvet használjuk: keressünk az adottnál kisebb olyan számot, mely a kérdéses szempontból az adott nagyobb számmal megegyező eredményhez vezet». Ugyan mit gondol, nem szokósúnak meg a «T. L.» előfizetői, ha efféle dolgokkal traktálnók őket?

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt, Budapest székesfőváros tanácsa által 1895. augusztus hó 20-án 7376. szám alatt ajánlott középiskolai ifjusági hetilap.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:	SZERKESZTI	SZERKESZTŐSÉG:
Negyed évre... 1 frt 20 kr.	Dr. RUPP KORNÉL	Budapest, IX., Soroksári-u. 31.
Fél évre... 2 frt 40 kr.	főgymnasiunai tanár.	KIADÓHIVATAL:
Egész évre... 4 frt 80 kr.	Kiadja a Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet és könyvnyomda.	Budapest, IV., Egyetem-utca 4.
Megjelenik minden vasárnap.		Kéziratokat nem adunk vissza.

A «CYNTHIA» HAJÓTÖRÖTTJE.

Irták: Jules Verne és André Laurie.

Átdolgozta Gaal Mózes.

29

HUSZONKETTEDIK FEJEZET.

Val-Féray-ban. — Befejezés.

Egy hónappal utóbb Val-Féray-ban, Durrieu úr jószágán, Brest közelében találjuk a Hersebom családot. Durrieu úr kivánta, hogy eljöjjenek, hogy ismerkedjék meg azzal a derek családdal, mely nemcsak hajlékát és kenyereit, hanem szívet is megosztotta fiával. A noroói egyszerű emberekkel együtt még mások is eljöttek Franciaországba: Schwaryenerona doktor, Kajsa, Bredejord és Malárius mester. A bájos fekvésű falusi úri lakban bizonyára jobban érezték magukat a norvég vendégek, mint a varennes-utcai lakásban érezték volna. El-elsétálgattak az erdőben, beszélgetésük tárgya természetesen Erik és szülei voltak; a történetnek rejtelmes, titkoszerű részleteit találgatták. Végül is bele kellett nyugodniok, hogy egészen sohasem fog kiderülni, no de azért váltig kérdezték:

— Vajon ki és mi volt Tudor Brown? Mi készítette őt arra, hogy O'Donoghán Patrickot mindenáron elrejtse Erik előtt. A nyomorult irlandi matröz egyetlen szava meglejtette ezt a titkot: ugyanis Jonesnek szölitotta, midőn a háttérben megpillantotta volt, tehát valójában nem Tudor Brownnak hívták, hanem Jonesnek. Nos hát ez a Noah Jones volt Erik apjának az üzlettársa az újonnan felfedezett pensylvániai petroleum-források kihasználásában.

Erre vonatkozólag a következő felvilágosítást adta Durrieu úr Erik barátainak:

— Vöm néhány hónappal házassága előtt Harisburg mellett egy petroleum-forrást fedezett fel. Nem volt elegendő pénze arra, hogy azt kiaknázza, s így attól félt, hogy egészen elesik attól. A véletlen úgy akarta, hogy megismerkedett egy Noah Jones nevű emberrel. Far-Westi marhakupecznek adta ki magát, de — a mint később

kiderült — valójában rabszolgakereskedő volt. Ez az ember vállalkozott arra, hogy a Vandalia nevű petroleum-forrásnak kihasználásához szükséges pénzt befekteti az üzletbe. Szabályszerűen szerződést kötöttek. Boldogult vöm az efféle üzleti dolgokban meglehetősen járatlan volt; ő lelkiismeretesen elvégezte mindazokat a munkákat, a mikhez mint mérnök értett, az üzleti adminisztrálást társa vezette. Az a bizonyos szerződés itt van nálam.

Ime a lényegesebb pontjai:

«... 3. §. A Vandalia-forrás Durrieu György, a feltaláló és Noah Jones üzemvezető osztatlan tulajdona.

4. §. Az üzem vezetésének minden ágát Noah Jones intézi; ő gondoskodik a petroleum értékesítéséről, ő köt üzleteket, s évenként egyszer tartozik beszámolni, s a tiszta jövedelmet üzlettársával megosztani. A műszaki munkálatok vezetése a Durrieu kötelessége.

5. §. Ha az üzlettársak egyike vagy másika el akarná örökáron adni a maga részét, először a résztulajdonosnak kell megvételre felajánlania, a ki három hónap letelte alatt nyilatkozni tartozik, hogy megveszi-e vagy nem: ha megveszi, ő lesz a forrás egyedüli tulajdonosa.

6. §. Az üzlettársaknak csak gyermekei tarthatnak igényt a tulajdonosok esetleges halála esetén apjuk jogára; ha egyik társ meghal s törvényes gyermekei nincsenek, a forrás az életben maradt üzlettársra száll, mint egyedüli tulajdonosra.

Ezek voltak a szerződés leglényegesebb pontjai; ezt írta alá megboldogult vöm akkor, a mikor még nem is gondolt házasságra, s esze ágában sem lehetett, hogy a Vandalia-forrás igazi aranybánya lesz. Noah Jones alighanem jól tudta, hogy így fog történni. Elég az hozzá, hogy a szerződés megvolt, s mikor a kezdet minden nehézségét legyőzték, s György már elvette feleségül a leányomat, sőt fiacskájuk is született: egyszerre csak megindult a Vandalia-forrás üzlete. Kimeríthetetlen volt. Nemsokára nekem Rigába kellett költözni. Itt kaptam a megdöbbentő hírt, hogy

vómet halva találták a bányában. Állítólag a gyilkos gázok ölték meg. Leányom reá bizta az ügy rendezését egy ügyvédre. Noah Jones kötelezte magát, hogy tovább folytatván a forrás kikapcsolását, félevenként letétbe helyezi a tiszta jövedelem felét volt üzlettársának fia javára az egyik new-yorki banknál. Csakhogy az első félév letelte után egy krajczárt sem fizetett be. Leányom aztán hozzám sietett. A *Cynthia* elmerült, a csecsemő eltűnt. Így aztán Noah Jones maradt a *Vandalia* egyedüli tulajdonosa. Évenként mintegy százhatvan-ezer forint lehetett a jövedelme.

— Sohasem gyanakodtak reá, hogy neki is része lehetett a *Cynthia* elsüllyesztésében? kérde Bredejord.

— Gyanakodni, gyanakodtam reá már az első pillanattól kezdve, de hát mit értem a pusztá gyanúval? A törvény bizonyítékot kíván, azt pedig nem szerezhettem seh. Perindítás sem vezetett volna célhoz, mert nem lakván Amerikában, az igazságszolgáltatás nagyon bonyolódott az ilyen esetekben, de főleg szégyen leányom sorsa tartóztatott ettől vissza. Miért izgassam őt minduntalan ezzel a dologgal, holott szerettem volna, hogy feledje né-

mileg. Hallgattam tehát. Különben is talán helyesen cselekedtem így; aligha lett volna eredménye. Lám, még most is mily nehéz e szörnyű titok részleteit kinyomoznunk.

— Vajon mi szerepe lehetett mindebben O'Donoghannak Patricknak? — veté fel a kérdést Schwaryencrona doktor.

— Én azt hiszem, hogy ennek a kiderítésén hiába törjük a fejünket. Legfeljebb sejtethetjük. Annyit tudunk, hogy O'Donoghannak Patrick abban az időben hajóinas volt a *Cynthián*. Az első osztályú utasokat szolgálta ki; így valószínűleg tudta leányom nevét, s azt, hogy hova megy:

nyomra vezethette volna tehát azt, a ki ez iránt kérdezősködik nála. Hanem örökké titok marad, hogy nem vett-e tényleges részt a *Cynthia* balesetében, nem ő volt-e azzal megbizva, hogy a *bóját* a tengerre kiteszi? szóval nem volt-e ő is részes a gaztettben? Annyi bizonyos, hogy a «bójára kitett gyermeket» gyakran emlegette s ezért pénzt kapott titkon valakitől, s az a valaki Noah Jones volt, vagy a mint magát nevezte: Tudor Brown. O'Donoghannak Patrick vallomása nagyon is terhelő lett volna Noah

Jonesre, azért igyekezett őt New Yorkból is oly hirtelen eltüntetni, mert aligha nem ő volt az a titkos látogató, a ki figyelmeztette őt, hogy baj van, s jó lesz, ha egy időre nyomtalanul eltűnik, míg a *Cynthia* dolgáról megint nem beszél a világ.

— Mindez nagyon valószínű — veté közbe Bredejord — minden adat megerősíti. Mikor Schwaryencrona barátom először tette közhírré a lapokban, akkor tűnt el O'Donoghannak Patrick. Mikor díjat tűzött ki a fejére, illetve neki magának jutalmat ígért, ha jelentkezik: eljött Tudor Brown, vagyis igazi nevén Noah Jones, s okmányokkal igazolta, hogy O'Donoghannak Patrick meghalt, a tenger fenekén aluszva örök álmát. Nagy oka lehetett neki arra, hogy ezt tegye. Aztán jött a *Véga* tudósítása, hogy O'Donoghannak Patrick él a szamojédek között. Az *Alaska* útra kelt, a Seinszigetnél Tudor Brown veszélybe döntötte, aztán megelőzte a sark-vidéken, s végül is kisiklott a körmeink közül — elnémult örökre a két bűntárs.

— Elvégre is célhoz értünk — mondá örömtől sugárzó areczsal Schwaryencrona. — Erik megtette a csodálatos utat, melyért a világ diesóiti, még pedig méltán; megtalálta azokat, a kiket keresett, szüleit...

EGYÜTT VOLTAK MIND.

— Úgy van — szólalt meg Durrieuné, s fiának büszke anyai örömmel simogatta a fejét — a diesőség adta őt vissza nekünk, a gazok bűne megfosztott tőle, s az önök jósága karjaimba vezette őt, s híres emberré tette.

— No meg elvégre is az alávaló Noah Jones is tett vele valami jót — tevő hozzá Bredejord — megtette őt Amerika leggazdagabb emberének.

Mindnyájan csodálkozva néztek Bredejordra. — Természetesen — folytató a kiváló ügyvéd — Erik apja után a kimeríthetetlen *Vandalia* forrásnak ez idő szerint egyetlen örököse. Huszonkét év óta a fele jövedelem őt illeti meg; s mindehhez nem kell egyéb, mint bebizonyítanunk, hogy Durrieu Györgynek a fia. Nos hát mi fáradságunkba kerül ez? Nem tanuszkodhatunk e mellett mind, a hányan itt vagyunk? Ha Noah Jonesnek esetleg gyermekei vannak, kártérítéssel tartoznak Eriknek mindazért, a mivel őt atyjuk annyi éven át megkárosította. Nem marad az örökségből egy árva garasuk sem.

— Lám, lám a noroéi kis halászfűt egyszerre dűsgazdag emberré válik! — mondá jó akarattal mosolyogva Schwaryencrona doktor — kívánatos akár vőlegénynek is. A Földrajzi-Társaság dísztagja, világhírű utazó, ráadásul négyszázezer forint évi jövedelem ura, ilyen vőlegényt Stockholmban hiába keresnénk! Nos, Kajsa, mit szólasz te ehhez?

A kisasszony fülig pirult e szavak hallatára. A derék doktornak bizonyára sejtelve sem volt arról, hogy milyen kegyetlen szavakat mondott unokahugának. Mert bizony Kajsa kisasszony már szörnyen megbánta eddig is, hogy Erikkel olyan döllyösen, sértőleg bínt évek hosszú során át. Csakhogy most már Erik nem törődött vele, most hogy megvetése többé nem fájhatott neki. Mióta tudta, hogy nem «talált gyermek», mintha a szemei is jobban felnyitáltak volna, s jobban látta Kajsa szívének ürességét. Hideg udvariaságnál többet nem mutatott Kajsa kisasszony iránt, csupán annyit, a menyével Schwaryencrona unokahuga iránt tartozott.

Minő egészen más volt az érzelem, mely szívében mind bensőbbé és igazabbá vált Vanda irányában! Minő elragadóan bájos volt ez az egyszerű, de művelt lelkű leány; néhány nap múlva a falusias elfogultságot is egészen levették a finom és előkelő Durrieuné mellett. Szíve jósága, egyenes, őszinte, szeretetre méltó egyénisége mindenkit meghódított; Durrieuné az első hét végén úgy nyilatkozott, hogy Vanda nélkül nem is tudna ellenni.

Erik rá akarta beszélni Hersebom gazdát, hogy háznépestül együtt maradjon Bretagneban, vagy legalább Vandát hagyja ott édes anyjánál. A jámbor halászgazda nem volt hajlandó, hogy hazát cseréljen; száz emlék fűzte őket Noroéhoz, no meg öreg is már, nekik jobb lesz, ha otthon maradnak. Azt azonban kikötötték, hogy Erik minden esztendőben látogasson el hozzájuk, úgy aztán Vanda is itt maradhat Durrieuné asszony mellett.

Erik legalább Ottót szerette volna még ott fogni, csak hogy Ottó a világ kincseért sem akart megválni a halász-élettől, főleg pedig a len hajú, kék szemű Requildtől, a szomszédék leányától, mert hát közeledik karácsony s akkor, — ha Isten is úgy akarja — oltár elé vezet.

Malárius mesternek sem volt nagyralátó terve a híres utazás után; megmaradt továbbra is falusi tanítónak, buzgón készítette sajtó alá nagy botanikai munkáját: a «Sarkvidék flórája»-t, mely a Linné-Társaság költségén fog megjelenni.

Bredejord ügyvéd utolsó pere az volt, melyet Erik öröksége tárgyában indított. A *Vandalia* petroleum-forrásnak valóssággal Erik lett a tulajdonosa, mert a jeles ügyvéd megnyerte a pert.

Erik dűsgazdag emberré lett, megvette az *Alaskát* s ez volt az ő kéj-yachtja. Minden esztendőben elment anyjával és Vandával Noroéba, hogy Hersebomékat meglátogassa. Törvény értelmében Durrieu Emil lón a neve, de övéi ezentúl is Eriknek hívták.

Anyjának is, meg neki is az volt a legédesebb óhajta, hogy Vandát feleségül vegye; nos hát ez maholnap meg is fog történni.

Kajsa addig várt, addig várt — míg vén leány maradt. Schwaryencrona doktor, Bredejord és Hochstedt tanár minden este kártyáznak.

A doktor még most is olyan ügyetlenül whistezik, mint hajdanában; Bredejord boszantja egyszer:

— Nos öregem, mikor szándékozol már elküldeni nekem a Pliniust? — kérde tőle hamiskás szembunyorgatással. — Remélem, most már nem vitatod többé, hogy Erik irlandi származású?

A doktor megzavarodva néz reá egy pillanatig. Nyomban reá felkiált:

— Eh mit, a francia köztársaság egyik volt elnöke az irlandi királyok családjának a sarjadéka volt. Abban sem volna semmi csodálni való, ha ugyanezt mondanók a Durrieu-családról is!

— Világos! — felelé Bredejord, — sőt annyira valószínű, mint az, hogy nemsokára elküldöm neked a Quintilianusomat!

HÚN-MONDÁK.

A *Tanulók Lapja* számára írta Gaal Mózes.

Etele boszut áll.

Kataláni sikról hazatért Etele. Megtámadni őt a római nem merte, gótok elszéledtek; oroszlánt üldözni nem akart a farkas. Veszedelmes játék lett volna, s ki tudja, mivé is végződök, ha szembekeülnek megújuló harcson?

Hazatért Etele Húnországba, mondom, de nem üres kézzel, nem is elbúsultan; zsákmányt vitt magával, Nyugat kincsét vitte, hogy nőjön rakása ő kincses házában, melynél ritkább nincsen kerek e világon.

Dicselkedni nem volt rómainak kedve, százszor

több oka volt, hogy ezentúl féljen, mert ime a húnok királyát megverte büszke Aëtiosz népölő csatában, kataláni sikon. Ha galambepéje volna is a húnoknak, de e félgyalázat büntetlenül rozsdát nem ejt Isten kardján.

Boszu gondolatja imetten, álomban bolygatja Etelet unos-untalanul, olyan boszu, a mely százszor felér majdan a félgyalazattal. Nyugtót alig enged seregének otthon; mind a ki szolgálja, az idegen nemzet, hallja ő parancsát:

— Fejszóját kifenje az ács országomban, hadi tornyot, gépet, kőhajító gépet sietve faragjon, műértő kezekkel azt össze is rójja; római módra kell ostromló-szereket, de sokat csinálni, kis fejű gerendát, érez legyen a kosfej, a mely nekizúdul a kemény kőfalnak, s rést üt rajta, szörnyűt; torony megingató kövek röpitése gépek által legyen; elő mind az embert hún-birodalomban, kik föld alatt utat tudnak ásni gyorsan, titkos hozzájáró utat a várakba!

Nosza, sürgés-forgás támad mindenfelé. Római mestertől kitanult gótoknak vagyon im munkája. Szolgai készséggel látnak is ők hozzá. Nem is tudakozzák, mi legyen a célja világ ostorának.

Szálfaikat hasitanak, balta vasa villan, erdők visszazengik nagy kopácsolásuk. Teméntelen száma ostrom-masínaknak napról-napra készül Etelet parancsából.

Hadaít naponta fárasztja, cselekek gyors fogásaira betanítja újfent; semmit el nem mulaszt, mi javára válik, s diadalmat ígér újabb nagy csatában.

Követét keleti császárnak idézi magas színe elé. Békét vásárolni küldötte a császár Bizánc városából, mert háborútól fél, Etelet uralja adófizetőként. Hatszáz font aranyról kilencszázra szökken a császár adója ezután, ilyen áron fenyegető szavát a hún visszavonja, s császár földjét addig, a míg pontos szolga, meg nem háborgatja, sőt kérés szavára más ellenségétől kegyesen megója.

Hajlongva előtte térdelnek a szolgák; görög büszkeségük a porban vonaglik; megalázva ajkuk tud csak rimánkodni: *kérés*, a mit hoznak; *parancs*, a mit visznek, s bár szégyentől fornak, szavuk mély alázat.

Azután pedétig újfent riadó szól, messze Húnországot a mely végigzúgja:

— Boszut áll Etele római császáron, tündérkertre tör most, világ városát kell, Rómát, megalázni. Róma Napnyugatnak — mondják — szent városa, ott lakik az Isten földi helytartója, a római pápa.

Csoda által épült, annyi szentje van már, a mennyi kőháza, kevély palotája. Tündérkert az ország, tavasz újultával isten ege kéken borúl el felette, s nincs egy tenyérnyi hely, hova földet nem hint és tarka virágot nem fakaszt a napnak éltető sugára.

Ezt a földet sújtja majd Isten haragja, ide csap le húnok ostora sivaron, s merre teszi lábát: városok eltűnnek, emberek elfutnak s nem marad meg épen ember alkotása.

Iszonyú boszutól lángolt nagy Etele.

S nem mulék el aztán egy rövidke hónap, egyszer újult meg a változékony hold csak, s ime ottan állott a rettenetes hún a római földön.

Merre végighaladt Stíroraországon, erdők sűrűjébe riadtak a lakók, útját igazgatták, kegyelmét keresték, s buzgón fohászokdottak istenükhöz, mikor elvonult felettek viharontó felleg:

— Áldassék a neved! . . . Etele nem bántott!

Áll vala egy nagy vár római határon, annál erősebbet emberkéz nem rakott, sem annál nagyobbbat. Akviléja vala neve a városnak. A Natissza-folyó vizkarjával szépen ölelte egy felét, vár koczkakövéhez locsantak a habok, s széles medre volt a várnak oltalmazó árka. Köröskörül falak meredeztek égbe, toronymagasságú iszonyatos falak, melyre századoknak moha nőtt; hatalmas bástyák domborodtak ki a hat szögleten, s a falak simáján, hol az őrszem állott, két-három szekérnek, hogy egymást nem sértve haladjon el, helye vala rajta bőven.

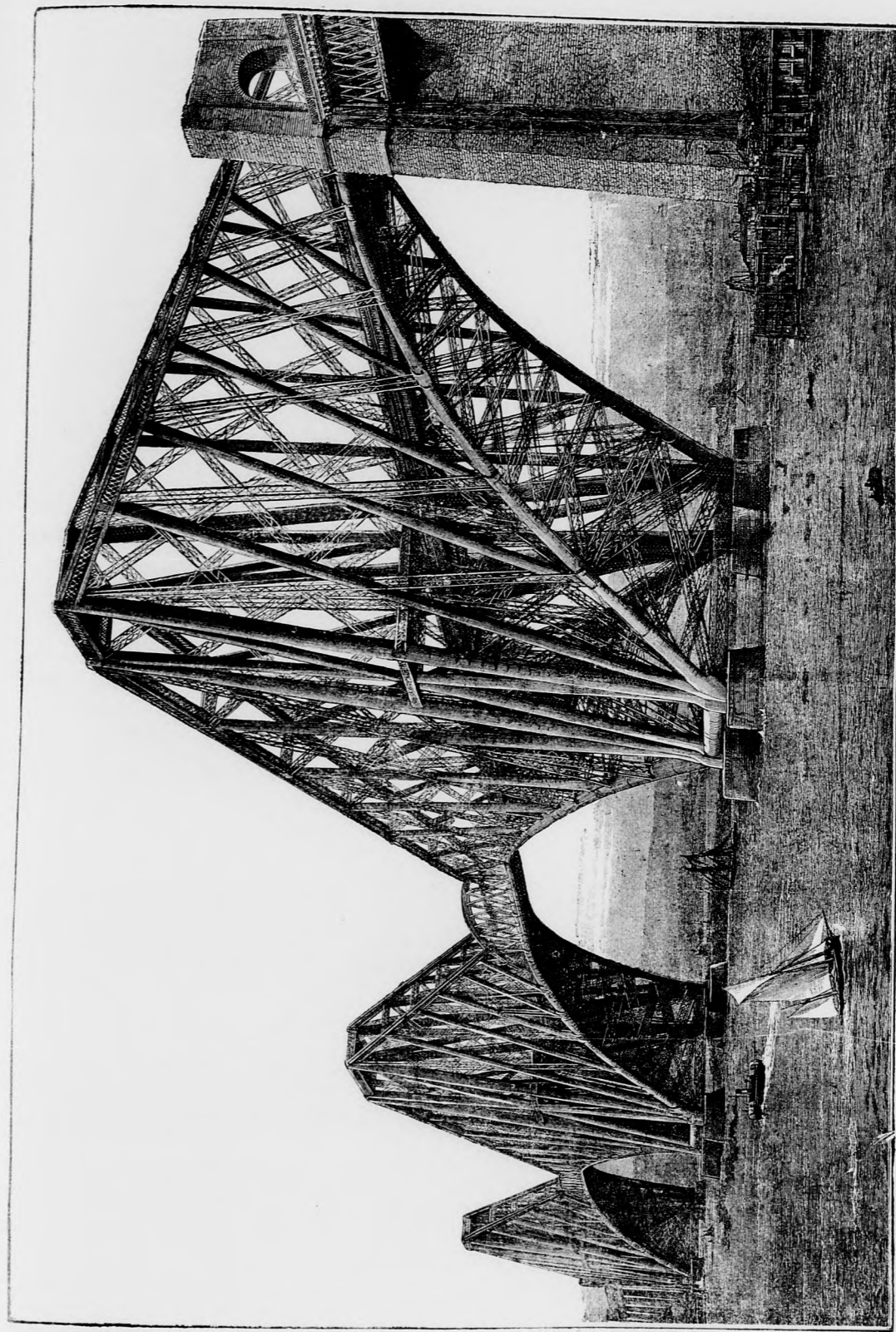
Embertől vakmerő gondolat volt az, hogy e várat megvívja, tornyait ledöntse, falait áttörje, s azt, ki benne lakik, kard élére hányja.

Értett a római falak rakásához, kő kövön nem állt csak isten kegyelméből, mész ragasztá össze, vasereszték tartá, nincsen a világnak érczfejű kosa, mely e falat megbontsa vagy rést üssön rajta; követ sem hajít oly szikla nagy darabot emberkézcsinálta röpitő masina, hogy ledöntsön egyet is a sok bástyából.

Akviléja vára ilyen erősen állt.

És mégis . . . és mégis húnok bösz királya mit gondolt magában? Gondolta magában: e várnál megálljunk, bántja a szememet, földig lerontatom; ez legyen a kulcsa római szép földnek, azután sietve megyek Róma ellen.

Megszállotta aztán Akviléja várát, sűrű emberlánczeczal vette körül, úgy, hogy tudta nélkül madár sem repül ki, madár sem repül be a nagy erős várba. Húzták a gépeket, a kőszalajtókat, közelebb vontatták a folyó partjához, köveket gyűjtöttek,

A FORTH-HÍD SKÓCIÁBAN.

emberfej nagyságnál nagyobb kövek voltak, csak-hogy közelébe a széles falaknak sehogysem juthattak a mély folyó miatt. Az útjokat állta.

Várfalakról nézték büszke tétlenséggel a várnak lakói, még csak nyilaikat sem vesztegeték rá az ostromló hadra. Elképzelni sem lett volna könnyű dolog, hogy a hún Etele várfokára jusson.

Egyszer volt az, egyszer, valamikor régen esett meg a csoda, hogy Akviléjába ellenség behatolt nagy fufangossággal.

Igy esett, nem másképp, a mint én elmondom hűséges szavakkal.

Nagy-hosszú időig folyt vala az ostrom. Se vége, se hossza; kárba veszett bizony minden erőlködés; a falakat mosta megáradott vize szöke Natisszának; az ostromlók immár holtra fáradtak. Ekkor támadott egy okos gondolatja ostromló vezérnek.

Ő gondolta: e ki, vagy más, tudj' az isten, de hogy kigondolták s végre is hajtották, abba kétség nincsen. Hajót építettek, de olyan magasat, mintha három hajót egymásra tennének, vaskapcsokkal egygyé fűznék vakmerően; tornyot e hajóra emelének olyat, hogy tetővel fölért várfal magasságra. Folyóvizére azt reá eresztették, s vitézek színével-javával megtölték. Úszott a Natisszán emeletes hajó . . . úszott . . . addig úszott, míg a vár falához közel érve ottan hirtelen megállott. Gyors kézzel ekkor a torony tetejéről csapó-híd lecsattan, vaskampós végével várfalába markol, s megnyitja az utat toronymagasságból a megvihatatlan büszke várba menten.

Akviléja vesztét így okozta hajdan fufangos cselvetés.

Etele ilyenre még csak nem is gondolt. Bizakodott abban, hogy az őrség lelkét elveszti láttára az ostromló sereg iszonyú dühének; bizott hún nyilaknak esalhatatlan voltában, csak-hogy a nyil falon nem hatol át, ha még olyan hegyes érczből való vége.

Nem volt fogyatkozás hún vakmerőség és vitézség dolgában; kötélhágcsókat a várfalra fölvetni próbálták százat is ritka ügyességgel, utat a föld alatt, a folyó medrének alatta akartak éjjel-nappal ásni; víz tódult onnan, hova alá ástak; kövek, tizmazsások döngették a falat, s arról visszahullva a vízbe esobbantak, gyűrűk kerekedtek szöke folyó hátán, azok elsimúltak, de a várfal állott ijesztően, épen; gerendák kosfeje egy-egy kiálló kő darabját morzsolta, de beljebb nem hatott, mert azok, kik tölték, várbeli nyilaktól mérges sebet kapva, holtan elterültek.

Napra nap eltelék; kevesebb reménnyel biztatta a hajnal, mint mennyit meghagyott napnak alkonyatja a húnok szívében.

Hétre másik hét jött, s állottak a falak ijesztően, épen: Tűzpetárda, szurok-szalmaköteg lobbant, s égve beleesett a hideg folyóba, mely mohón kioltá; falat nem repesztett, az ostromlottak szívét le nem győzhette még semmi aggodalom.

Kezdtettek a húnok nyugtalanok lenni, s harmadik hónapnak vége felé meg is szólalt a bátrabbja:

— Vas fejünk ha volna, s azzal mennék neki, bizony át nem törnök. Azért nagy Etele, hagyjuk itt e várat, álljon a míg tetszik, úgy sem árt a húnoknak; vezess tovább, király!

Reá villantotta két szeme parázsát rettentő Etele:

— Tanácsodat, ember, akkor add, ha kérem. Itt marad a sereg, ha egy szálíg elvész; itt marad, akarom, mert annak a várnak el kell pusztulnia a földnek színéről. Mondd meg a többinek, ki veled ért egyet; ha kinek még kedve vón tanácsadásra, karóba húzatom.

Gondülte arezczal járt húnok nagy királya kémlelve egy napon Akviléja várát, azt a büszke várat, mely daczolni így mert Isten ostorával.

Egyszer csak, halljátok, mit látott Etele.

Hosszú lábú fehér madár seregestül ott fenn kavargott a tiszta levegőben. Bástya fokát egyik meg-megkerülgette, ott volt bizonyára puhán rakott fészke a gólya madárnak . . . A mint kerülgette bástya fokát, egyszer kelepelő száját de nagyra kitéjtja s veszi a fészkeből pelyhes fiókáját, az erőtlen szárnyut, a kis gyámoltalant. Útra kerekedik s elviszi, kiviszi az ostromlott várból, meg visszatér újra. Költözteti másik gyöngye csemetéjét, azt is viszi messze az ostromlott várból.

Arezzát Etelenek öröm pirja lepi, mitől elszakadni úgy sem tudott volna, százszoros nagy hévvel szívét eltölti a győzelem reménye, s parancsolja tüstént:

— Ide mind, kik vagytok hún seregek főbbi, nézzétek e csodát, Hadúr küldte látni, hogy ki gyáva volna, vagy reményét vesztett, ettől visszaterjen régi bizodalma. Nézzétek, amott a fehér madár érzi várnak pusztulását, sietősen lopja életét magának, menti fiókáit, viszi biztos helyre.

Vesztét sejtem én is ennek a városnak; falát megrepeszttem, utat török rajta keresztül, s ledöntöm csak úgy veszem tovább Rómának az utam.

Etele szavatól lángra lobbant újra az egész hún tábor. Embernél nagyobbak tekintették, kire Hadúr kegye szállott; a mit ember tenni gyarló volta miatt nem tud, ő megteszi, mert véle van Hadúr.

Akarta, hát úgy lett.

Nyergekből, szijjából iszonyú máglyát rak közvetlen közelben a vár fala mellett; nyilak záporával riasztja az ellent, s három helyt rohanja hún sereg egyszerre. Ember ember hátán, nincs gyáva, ki hátrál, ninesen, a ki csügged. Lobogó láng nyelve felcsap a vár mellett, irtózatos tűznek, izzó lángnyelveknek erejét a fal sem állhatja ki ekkor: meghasad, tetőtül kettéreped talpig, párkányzat leomlik, egyik bástya ledül: rés támad, a melyen behatol az ellen, s hol egy ember átfér, útja van seregnek.

Akviléja várát húnok rettenetes királya feldúlta. A büszke nagy bástyák feje földre hullott, rengeteg falaknak nem maradt, csak romja; Etele útjának szomorú emléke a római császár nagy birodalmában.

Zsákmány de tömérdek esett a kezökbe, s mikor osztályt tettek, rendelé Etele:

— Róma ellen húnok, császárt megalázni, földi istent látni, a porba' könyörgőt! . . .

A VILÁG CSODÁI.

A skóciai Forth-híd.

Négy képpel.

1890 márczius 4-ikén a walesi herceg megfordított egy hidraulikus gép végén forgó ezüst kulcsot, mire egy szög beillesztődött két pánt közé. Ez a szeg a Forth-híd utolsó szége volt s beillesztődésével véget értek a világ egyik csodájának munkálatai.

A nagy mű tehát az Eiffel-toronyval körülbelül egy időben adatott át a világforgalomnak. Mellette nem zúgtak oly hatalmasan a fölesigázott és jól előkészített bámulat harsonái, a mennyiben nem provokálja a képzeletet az Eiffel-toronyhoz hasonló módon; ámde a szakért menten azt vallja, hogy építése sokkal, de sokkal nagyobb vívmány és létrejöttével merészebb műszaki probléma oldódott meg, mint a párisi vaskolosszus emelése által. És hogy nagyszerűségét néhány adattal szemléltessük: az Eiffel-toronyhoz 7500 tonna vasat használtak föl, a Forth-hídhoz 53,000 tonna aczél; a torony 6 hó alatt épült meg, a híd 7 év alatt, a párisi vasóriás 300 méter magasra mered, a skóciai aczélesodának

egy nyílása akkora, mintha két Eiffel-tornyot fektetnének a vizár fölébe!

A Forth-öböl Skóciának keleti partján, Edinburg fölött, mintegy 80 kilométernyi messzeségre nyomul bele a szárazföld testébe. Hosszú az öböl, ámde keskeny. Edinburgnál 10 kilométer a szélessége, míg beljebb, Queensferry és North-Queensferry közt 1600 méterre szorúl össze. Ama vidéknek roppant élénkségű forgalma tette elodázhatatlan szükséggé az áthidalást. Annak előtte a vonatoknak az egész öblöt meg kellett kerülnök, míg a híd 70 kilométer utat takarít meg nekik.

Az érdekelt vasutak természetesen a Queensferry és North-Queensferry közti szorulást szemelték ki áthidalás czéljára. 1874-ben elfogadták Bouch tervei szerint egy nagy függő-híd eszméjét. Már ekkor kételyek merültek föl a nehezen merethető szerkezet ellen, mely alig daczolhat a tengerpart ádáz viharáival. Az építkezések mégis lassan megkezdődtek.

1879 decemberében irtózatosszerű szerencsétlenség híre rázta meg az egész művelt világot. Dundee mellett a Tay-öböl hidját leszakította az orkán s a rajta áthaladó vonatot a tengerbe sodorta, hullámsírt készítvén az utasoknak, kik közül egy lélek sem menekülhetett meg. A Tay-hidat szintén Bouch konstruálta, kinek hírnevét a rémes katasztrófa teljesen tönkretette. A katasztrófa után elejtették a függő-híd eszméjét és 1881-ben a vállalkozók — Tancred, Arrol és társa — Fowler János és Baker Benjamin terveit fogadták el. A költségekre 16 millió forintot irányoztak elő, a híd azonban tényleg 22 $\frac{1}{2}$ millió összeget emészített föl.

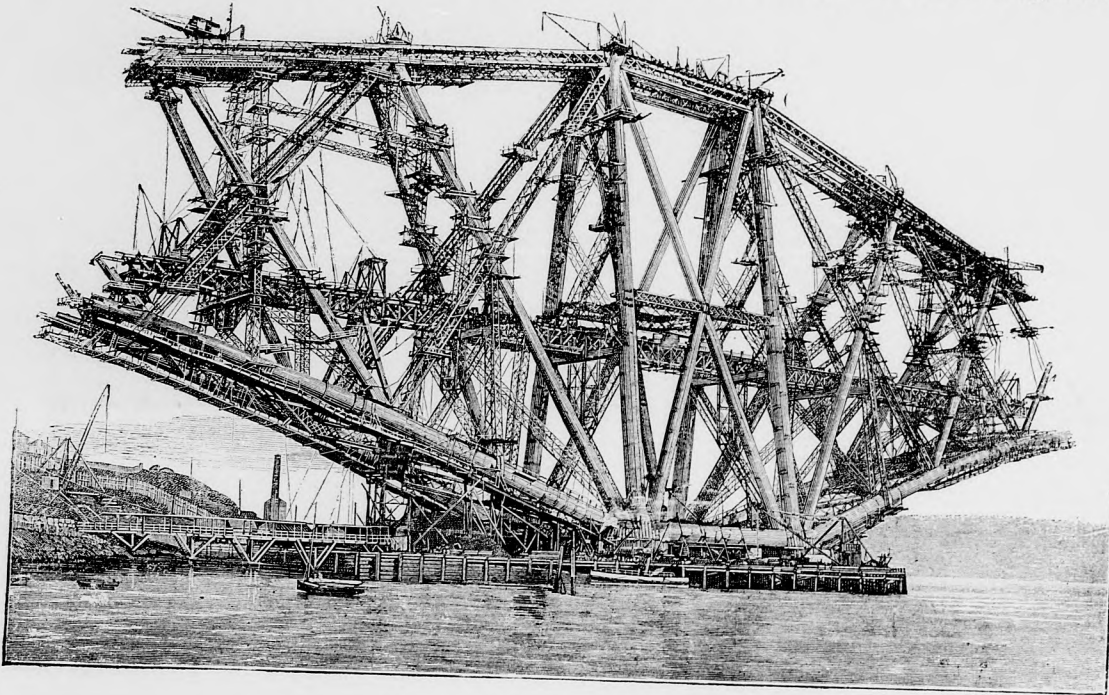
A híd nagyszerű és eredeti alapgondolatára a helyszíni viszonyok adták meg az impulzust. A rengeteg alkotás három támaszponton nyugszik. Az egyik fölállítására önként kínálkozott az Inch-Garvie nevű kis szigetzátony, mely ép az öböl közepén terül el. Hol állíttassék föl már most a másik kettő? A sziget közelében lehetetlen határos volt, a tenger mélysége itt 60 méter: ekkora mélységben pedig képtelenség kőoszlopot elhelyezni! Ámde a szigettől jobbra, balra, a partok közelségében már megsekkélyesedik a víz, úgy hogy Inch-Garvietől 500—500 méter távolságra már lehetséges vala alaprakást kontemplálni.

Az alapozás munkája az ismert caissonok segítségével ment végbe. A caissonok víz alá merített vas-szekerények, melyekben a munkások dolgoznak, miután a vizet kiszivattyúzták volt belőlük. A Forth-híd munkálatainál használtak mindegyiké-

nek 25 m. átmérője volt és körfogatban egy jókora színház nézőterével vetélkedő üregük nagyszámú munkást befogadhatott.

A köoszlopok építése igen nagy nehézségekkel járt. Nivellálni kellett a talajt a természetes sziklában. A fűráshoz fekete gyémántot használtak, a lyukakat dinamittal töltötték meg s úgy robbantottak: a szétvetett sziklatörmelék elszállítására szintén sok időt vett igénybe. Később sűrített levegőjű szekrényeket használtak, két atmoszféra nyomás mellett dolgoztak lenn a munkások, e nyomás mekkoraságáról fogalmat ad ama körülmény, hogy az emberek pálinkás palackjaiból

zövel a jövőben számolniok kell. A köoszlopokon nyugvó támasztékokat «vastorony»-nak nevezhetjük, a mennyiben a víz színe fölött rémületes magasságra: 100 méterre mered, ilyképen háromszor mulván felül a mi budapesti lánczhid-oszlopaink magasságát. Egy ily «vastorony» (három van a híd alkatában) a négy köoszlop minden egyikéből fölnyúló, tehát négy rettenetes vascsőből áll, mely vascsövek 100 méter magasak és 3 méter átmérőjűek. A vascsöveket fönt és alant övek kapesolják össze: ilyképpen jobbról és balról óriási keret származik, melyeket vasrudak merevitenek össze. A két ráma állóság kedvéért kissé egymás fölé

AZ EGYIK «VASTORONY» ÉPÍTÉS ALATT.

gyakran kidurrant a dugó s oly erővel repült föl, hogy lyukat fűrt az útjában álló ruhában. A caissonokat egészen a dagálysín magasságáig megtöltötték betonnal; e szinten felül roppant erős a falazat: közepe arbroathi kőből, burkolata aberdeni gránitból való, jó vastag vasrudak tartják össze, keresztülnyúlván a pilléreken. Egy-egy oszlop kőmíves munkájához 18,000 tonna faragott követ használtak.

Négy-négy ily köoszlop tart egy-egy támasztékot, csak néhány méternyire emelkedvén ki a vízből, úgy hogy a vasszerkezetnek — mely átmenet nélkül, rögtön rajtuk nyugszik — sokat kell szenvednie a rozsdásodástól, mit a nyugtalanul felkorbácsoló habok okoznak. Az építőknak e ténye-

hajlik és legfölül a hídtengyre merőlegesen össze van rácsozva. Képünk egy ilyen tornyot építés alatt mutat be.

Imilyen a Forth-híd három támasztékja, a három «torony». Vizsgáljuk tovább a kolosszus szerkezetét. Mi forgott hát szóban az építés további folyamán? *Két-két tornyot vízszintes irányban egy-egy vasózzal kellett összekötni, olyatón vasvázakkal, melyek mindegyike majdnem megközelíti az Eiffel-tornyot nagyságra nézve.* És ezen építésnek állványok nélkül kellett végbemennie! A feladat riasztó nehézsége és megoldása következtétést enged Fowler és Baker genialitására. Míg az Eiffel-torony függélyesen emelkedett, szilárd alapon, addig a Forth-hídnál vízszintes Eiffel-

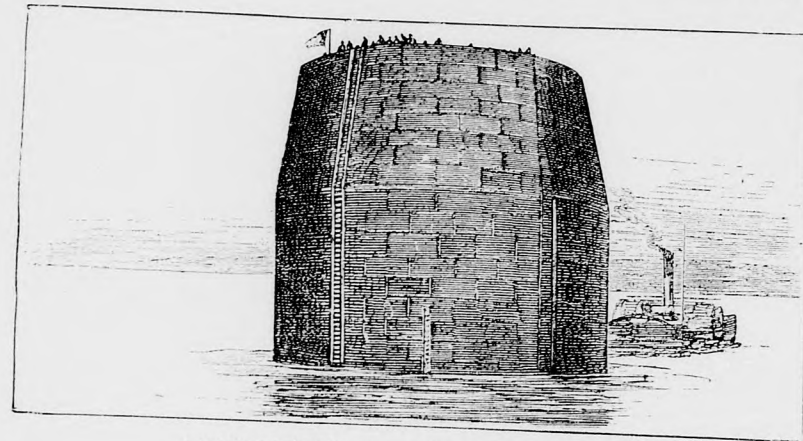
tornyot — nem is egyet, de kettőt — kellett építeni a tenger nyugtalan habjai fölött.

Mindegyik vastorony két hatalmas, egyenkint 207 méter hosszú szárnyat, jobban mondva kart boesát jobbra-balra, a szomszéd tornyok felé. Az alsó öv a torony talpától indulva el, iszonyú ívben emelkedik föl, úgy hogy a hídpálya a híd közepén 46 méter magasságban van a víz színe felett, el-

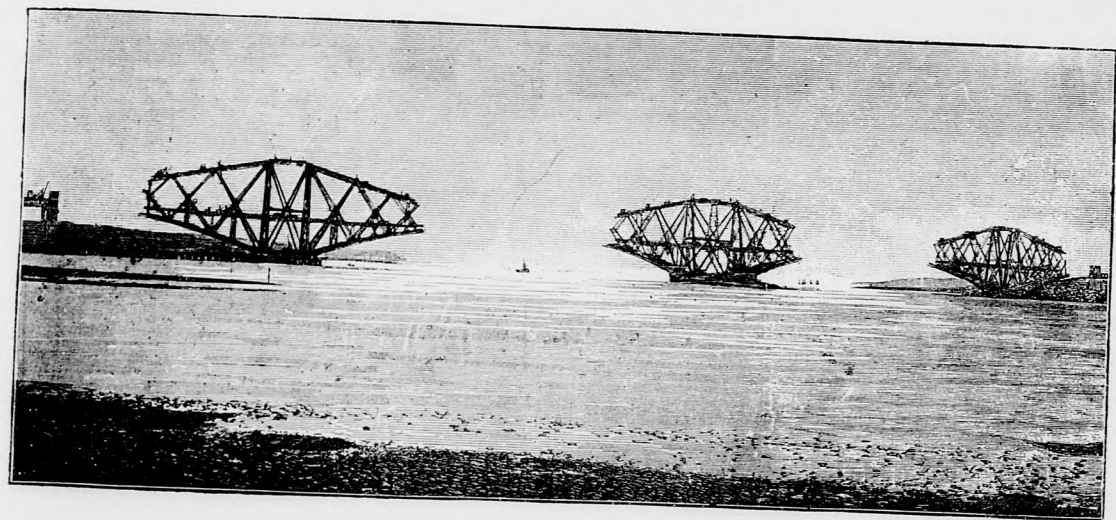
EGY RÓMAI LAKOMA.

Ké p ü n k h ö z.

Az esztendő április végére járt. Az emberek — már a kik efféle apróságokkal törődni szoktak — azt mondták, hogy V. Kalendas Maias van. Ez a nap egyike volt a legnagyobb napoknak Marcus Speratius uram házában, ki gazdag tőkepenzes

A FORTH-HÍDNÁL HASZNÁLT EGYIK CAISSON.

A FORTH-HÍD HÁROM TORNYA ÉPÍTÉS ALATT.

annyira, hogy a legnagyobb tengeri hajók is elhaladhatnak alatta: viszont a felső öv a 100 méter magas oromtól lejtősen lefelé tart, úgy hogy a 100 méterből a végén 12 méter leszen. Az építkezés a nyílt tenger miatt állvány nélkül történt; a szárnyakat folyton-folyvást nyújtogatva készítették: a kész részlet volt a készülő részletnek állványa. Az itt következő kép élénken szemlélteti ezt az állvány nélküli épülést, készülődésben, csonkán tüntetve föl a Forth-hídat. (Folyt. köv.)

volt és splendidissimusnak és illustrissimusnak hivatta magát. Flavia asszony, a lovag úr fiatal felesége tartotta huszadik születésnapját, melyet a quirinalisi ház népe négy év óta ünnepelt.

Már két nundinummal — héttel — előbb megindult a lakomához való készülődés. A villicusokhoz parancs ment, hogy egy nagy vadkant szerezzenek. Jöttek mindenféle madarak: pávák, fácánok, pulykák, fenyőrigók, még a szegény kis fülemülék számára sem volt kegyelem. Hoztak rom-

bust, angolnát, söreget és egyéb halakat és állatokat; Speratius úr ő méltósága saját szemével győződött meg, hogy a boros kamrák *legbelsejében* az amforák — agyagkorsók — melyek a legfinomabb caecubumit, falernusit, fundit, sőt chioszit és leszboszit tartalmazták, valami kár nem talált-e esni? A szakács pedig alig győzte a sok munkát oda hátul a culinában.

Végre — mintegy kilencz óra tájban — mi azt mondanók, hogy délután fél négykor, megérkeztek a vendégek és elfoglalták helyöket a «triclínium aestivum»-ban, a nyári ebédlőben, a melynek a nyitott tetején, ha az ebédnek vége lesz, a rabszolgák virágokat és ajándékokat fognak szórni az urak elé. A hölgyek gyönyörű fehér vagy fehér és bíbor ruhákat és kápráztató ékszereket: nyaklánczot, karpereczet, gyűrűket viseltek, a férfiak könnyű «synthesis»-t (étkező-ruha). A lábán valamennyinek diszes, könnyű papucs — solea — volt és a fején illatos rózsakoszorú.

A négyszögletes fehérmárvány-asztal körül három oldalon drága szőnyegekkel borított párnás pamlagok állottak, melyekre az embernek féloldalt kellett leheverednie, miközben bal kezét egy párnára támasztotta. Az asztal negyedik oldala az étkező rabszolgák részére maradt fenn, kik a nevezetes alkalomra szőlőgalyakkal diszitették fűrtjeiket.

Végre kiki elfoglalta helyét. Bemenet balról — itt volt a lectus imus — Speratius úr telepedett le boldog életpárjával; a lovag úr bal szomszédja C. Julius Hyginus patricius úr és elegáns fehér ruhában, a fiatal patriciusné volt: őt tüntették ki a legelső helylyel; míg egyebütt a többi vendégek sorakoztak.

Speratius úr elmondotta az imát, mire mézes mustot ittak. Volt lágytojás, saláta, káposzta, répa sóval, mustárral és eczettel, dinnye eczettel, ugoroka, mindenféle gomba, osztriga, besózott hal. Ezt hívták «gustus»-nak, étvágygerjesztésnek.

Csak most kezdődött az igazi: a «mensæ primæ» — a valódi ebéd. Rengeteg húst, halat és mártást ettek meg. Kést nem használtak, nem is volt rá szükség; mivel az ételt egy daraboló rabszolga — scissor — már előre fölszelte; villájok sem volt, csak néhány hegyes nyelvű kanaluk: azal, a ki akart, fölszúrhatta a húst, bár a legtöbb pusztá kézzel látott a dologhoz. Mikor egy-egy fogásnak vége volt, egy hatalmas ficzkó lépett elő és az asztalt bíbor ruhával letörölte; mások a maradékokat szedték össze; ismét mások kézmósó vizet hordtak körül. Közben ittak is, de

keveset. A barna Hidaspes jó caecubumit hozott, egy másik, ha jól emlékezem, Alcon a neve, chioszit; de a ki mást kért, annak is került, a minőt akart.

Néha szünetet tartottak. Ilyenkor fuvolások, szemfényvesztők, bohócok, tánczosnók mulattatták őket; sőt egy szavaló is lépett be, valami föl-szabadítandó rabszolga és a kis pergamentekercset kihúzza a dobalakú könyvtartóból, lelkesen szavalt. Elmerülve figyeltek rá; jutalmul egyik asszony a szarutartó rabszolgával egy pohár bort öntetett számára, háta mögött pedig egy szolgáléány friss babérkoszorúval várakozott, hogy azt fejére tegye.

Végre elérkezett a «befejezés» — «mensæ secundæ». Süteményeket, nyaláncságokat és almát adtak be.¹ Jó este járt már az idő, az asszonyok kimentek és csupán a férfiak maradtak a teremben. A multság, az ivás — comisatio — megkezdődött. Elhatározták, hogy görög módra fognak inni. Kockát vetettek. Minucius Fundanus «canis»-t (kutyát) dobott;² M. Firmius «Venus»-t,³ tehát ez lett a «király» — rex convivii. Ő határozta meg, mennyi vizet szabad önteni a borba. És ittak, mindenekelőtt a szépséges Flavia asszony egészségére. Mivel pedig Flaviában összesen hat betű van, mindjárt hat poharat — cyathus⁴ — hörpintettek. Aztán egymásra került a sor; hangzott a sok «bene tibi vivas», a sok «Isten élteszen»; közbe föl-fölelendültek a vig nóták, míg csak elmúlt az éj s kelet felől az eget pirosra festette a rózsaujjú Hajnal, hirdetve: Emberek, itt a Floralia kezdete... Jöjjetek a tavasz, a virágok istenasszonyának tiszteletére!... (h. c.)

A MAGYAR DIÁKNYELV.

Irta Dobos Károly. 11

szedni: a játékokhoz játékosokat választani, a mely választás szedési mondókákkal történik, a mely mondókákat a szedő mond el minden szótagnál, vagy szónál megérintvén valakit. Az utólszor megérintett a körből kilép, jeléül, hogy ő már valamelyik pártra választva van. Ilyen rimaszombati szedési mondókákat bemutatok néhányat Bodor Dezső írásaiból.

- I. Egedem | begedem | ezi ezimer
 Agër-fagër | dominár
 Im brót | inter nót
 Aja-vaja | dika muka | von
- II. Nem kérek én egyebet,
 Csak egy döglött verebet.

¹ Innen van a mondás: ab ovo usque ad mala = elejétől végig. — ² 3×1. — ³ 3×6. — ⁴ Egy cyathus = 4 1/2 centiliter.

EGY RÓMAI LAKOMA.

Anyám asszony méffogta
Két ódarrú pofozta
Ide oda amoda,
Té vagy a vén fogdoska.

III. En-ten timusz
Száraka timusz
Száraka | tiki taka
Ene-bene, bumbusz.

IV. Egyszer egy időbe
Czigánszki erdőbe
Szunyogok pérétek
Szarkák veszekedtek;
Oda jött egy szarka barát,
Kirántotta szalma kardját
S úgy levágta szungyi komát
Mindjárt elejti a nyakát.

szédesz: tanári szék (sedes). (Rszbt.)
szekunda: elégtelen, másodrend. V. ö. prima, elégséges, mintegy ellentétül csinálta a magyar diák; habár a prima már gyenge osztályzat. (Debr.)
sejt: természetrajztanár. (Győr.)
száli: szálloda. (Selmb.)
szemét rontani: más gyakorlatát lelopni, v. felelés közben a könyvbe pislantgatni. (Bpest ref. főgimnázium, Temv.)
szemel. bis. ter: bige játéknál a háromszoros kipreccentés. (Debr.)
szemper: mindennapi kollegiumi leves. (Debr. Rszbt.)
szénátus: tanári kar. (Rszbt.)
senior: a tanuló ifjúság élére nevezett, vagy megválasztott legfelsőbb osztálybeli, vagy legöregebb diák. (Ált.)
szentheverdelnap: szünet. (Debr.)
szellemi hatos, vagy hozompénz, mikor a játék pénz nélkül «majd megadom»-ra folyik. (Ált.)
széltoló: siető diák, ki kezét lábát lóbálva megy. (Szolnok.)
száraz dajka: nevelő. (Bpest.)
szérjes: (series) névsor. (Debr.)
szervusz: Fresszkamerade, kik együtt étkeznek.
Kriegskamerade, kik egy évben voltak katonák, németes üdvözlési mód, Selmezbányán divatos; a *szervusz szal* (egy szakbeliek közt) is járja, mikor valamely szerencsés, vagy szerencsétlen körülmény összehozza őket.
szeszeln: lumpolni. (Selmb. Bpest.)
szeszszinteni: u. a.
szesz bizottmány: az a kompánia, mely rendszeren együtt mulat. (Selmb.)
szeszmajszter: a ki mester az ivásban (V. ö. rex, magister convivii arbiter bibendi!) (Selmb.)
szeszpartner: kompanista a mulatozásban. U. o.
szóreszben van: szurkol.
szotty(ka): elégtelen. (Szatmár.)
szotyák, szotyka: cselédeány. (Felvidék.)
szurka: cselédeány.
szukszkribál: (subscribo) beleegyezését adja. (Debr. s. ált.)
szurkesz: a feleléstől való félsz. (Debr.)
szurkolni, szurkolás: a drukkolás magyarosabb kifejezései. (Ált.)
szuperbia: borbélylegények, kik bizonyos tekintetben rokon hajlamuk a diákokkal. (Debr.)
szupplikálni: iskola számára kéregetni. (Debr. s. másfelé is.)
szuszer nap: vasárnap. (Bpest.)
szüköl: fél a feleléstől.
szűr alatt megy ki valamelyik egyházhöz szónokul: ha az egyház nem kér legatust. (Debr.)

Tanulógép: V. ö. magoncz. (Z. Fegerszeg.)
tekerő: csavargó. (Debr.); ingyenélő. (Torda.)
temporálni: lefoglalni. (Selmb.) Pl. Melyik lap nincs letemporálva? A «Magyarország». Tempus reá! (Azaz lefoglalom).
tempus: valamely közös használatra rendelt tárgynak v. helynek előre lefoglalása, pl. tempus a 10-ik helyre, vagy tempus a Tanulók Lapjára, mely azt jelenti, mint fentebb is láttuk, hogy a kinél van, nekem adni köteles. Vagy: Kinek kell ez a könyv? A ki legelőször rámondja, hogy: tempus, azé. (Selmb.)
tépett papagály: gúnynev debreczeni diákok közt, értelme félbolond.
tertia: elégtelen. (Rozsnyó.)
tésztagyúró: reáliskolába járó, a nagy rajztábláról, melyet gyűrődészknak is mondanak. (Sz. Fehérvár.)
tintanyaló: gimnáziumi tanuló. (U. o.)
tisztázat: purum. (Debr.) V. ö. piszkázat.
titkos tanácsos: famulus. (Rszbt.)
tóga: régi diákviselő, sarkig érő fekete talár. (Debr.)
togatus diák: tógát viselő deák. (Debr.)
tojásos: I. prim a kántusban. (Késmárk, Debr.)
tótum-pótum: pörgettyű játék. (Rszbt.)
tréfás mondatok: Ebben kifogyhatatlan a diák. Hye-nek például Quantum órít zeigt votre montre gosz-pode Mylord? (hat nyelvvél kifejezve.) Vagy: Úgy látszik nem látszik. Vagy: Úgy néz ki, mint a lejárt váltó Szöpötkön. (Felv.) stb. stb.
triumvirátus: három jó barát szövetsége. (Ált.)
trix vagy filozoptrix: egyetemi nő hallgató: tanárnő-jelölt. (Bpest.)
tróger: utálatos. (Bpest.)
trotya: szekunda. (Eszterg.)
tropa: elégtelen. (Szarvas.)
tudni hozzá, nem tudni hozzá: germanizmussal van kifejezve a valamit tudás. V. ö. Érték hozzá. (Selmb.)
tunikás egyes: elégtelen, a jegy alakjáról 4 t. (Győr.)
tusnyaló: reáliskolába járó. (Eszterg.)
tütü: rendőr. (Debr.)
Ursule: (román) talpas, marha, ostoba. (Torda.)
utczafutás: büntetés, mikor a tanító többeket kiállít pálczával s a büntetendőnek ezek közt kell átszaladni, s a melyik bir, ráüt. (Sánta Lajos: Mesevilág.)
utra való: évvégi bizonyítvány. (Sz. Fehérvár.)
übergergely: az übercziherből. (Selmb.)
ünnepi fog: berakott fog. (Eszterg.)
Vadászni: mulató kompaniát keresni. (Rszbt.)
vadjogoncz: tanítónövendék. (Debr.)
vakaró: kenyér. (Rszbt.)
vakond: a bányamérnökök neve. (Selmb.)
valaki: tanár. Érdekes példa: valaki (tanár) valakit (tanulót) valamiből berak, megbuktatni valakit. (Szatmár.)
varga: elégtelen. (Temv.)
varjú: piarista. (Kanisza.)
varjú: kis pap. (Eszterg.)
vas: krajczár. (Ált.)
vasárnap: vasárnap vagy szerdai tészta. (Temv. Szt. Imre tüzéret.)
vaskalapos: kemény kalapú tanár. (Debr.)
vasmarkú: erős diák. (Debr.)
választó fejedelem: igazgató választmányi tag. (Rszbt.)
valétál: búcsúzik. (Selmb.)
valéta: a speciális selmezi élettől s az akadémiai évektől való búcsúzás. (Selmb.)
valéta bál: III. évesek búcsú táncestélye. (Selmb.)
valéta szalag: az a selyemszalag, melyet a selmezi lányok a valetáns akadémikusoknak himeznek s a mit azok az utolsó két hónapban hordanak is. (Selmb.)

valéta bankett: melyre a tanárokat s a városi előkelőségeket is meghívják.
valetáns: a Selmeztől már búcsúfélben lévő akadémikus.
Veni Sancte, Te Deum: az év kezdete, s az év vége. (Ált.)
vékás: a dárdás neve, ha a terményadományokat vékában rakja a kocsira. (Debr.)
viharmag: bab. (Selmb.)
vice: pedellus. (Losonc.)
vigiszálni: a fület megfricskázni. (S. A. Újhely.)
viksolni: (ném) fizetni. Pl. Mit viksolsz, ha ezt megteszem? (Mit fizetsz?)
[fel] **viksolni**: hecczeket csinálni. Pl. Micsoda dolgokat viksol föl! (Micsoda hecczeket csinált!) (Selmb.)
vín kani: öreg tanár. (Debr.)
vinkus: elégtelen. (Temv.)
vircese: (vérese) VIII. osztályos tanuló. (Talán mert magasabban van a lakoszobájuk, mint a baglyok (VII. s más kisebb) lakoszobája. (Debr.)
viribülni: csavarogni. (Győr.)
virslí: melléknév, vékony. (Torda.)
viszi a bankot: henczeg, nagyzol. (Rszbt.)
vizes nyolczas vagy a **rőf lovagja**: kereskedő segéd. A vizes nyolczas nevet onnan kapták, mert öntöző-jükből a vizet 8-as alakban öntik a bolt padlóra. (Baja.)
vízikos: fizikus. (Bpest.)
vuczi: zsemlye. V. ö. duci-buci stb. (Pozsony.)
vulgo: az akadémikusok közönséges megszólítása filiszterektől vagy a selmezi lányoktól. (Selmb.)
Zaufkompánia: (ném.) a mindig lumpolók köre. (Selmb.)
z-ét hangoztatni: akkor, ha valaki anázgol, füllent. (Selmb.)
zabálni: négyesre állni. (Bpest.)
záptojás: basszus a kántusban. (Késmárk.)
zopi: a filozopter becéző neve. (Bpest, egyetem.)
zörrenni, zördülni, elzördülni: elbukni. (Selmb.)
zöldhasú: kezdő. (Bpest.)
zöldhasú: 5 forintos. (Debr. es ált.)
zörgő: tanító képzős. V. ö. krépi éhezdesz. (Selmb.)
zupp: ha valaki elbukott. (Selmb.)
zülleni: lumpolni. (Sopron, Bpest.)
zsandár mártás: zsemlye mártás. (Debr.)
zsidósapkát kapni: ha valakit elvernek. (Künfelegyháza.)
Iksz + 1 (x + 1), sok. Pl. Iksz + 1 ideáalom volt. (Selmb.)

A CZIGÁNYGYEREK ÉSZAKON.

(Geibel.)

Szép spanyol föld, messze délen —
Otthon én csak ott vagyok,
Hol az árnyas gesztenyésben
Ebroparti szél susog;
Forró nedvű fürtök függnek,
Pirulnak a mandolák,
Hol a rózsák vérszínűbbek,
Aranyosb a holdvilág.

Most itt bolygok, lantom fogva,
Búsan minden küszöbön,
Nem találok vig arcokra,
Nem fogad sehöl öröm.

Egy-két fillért alig vetnek,
Rám mordúlnak: mehetek —
Szegény árva, barna gyermek,
A te bűd ki értse meg!?

Ez a köd a fényt elfogva
Elfulasztja kebelem —
Már az ócska, vig dalokra
Alig hogy emlékezem.
Mégis egy hang végigrezdül
Titkon minden dallamon,
Szöve vágyból, sejtelemből,
Mely hazámba visszavon.

Hogy a táncz volt, hejje-hujja
Most a halász-ünnepen,
Dalra ajzva lantom húrja —
A legszebbet pengetem.
A hány pár volt, tánczra perdül,
Rájok esti fény nevet . . .
S két forró csepp két szememből
Telefutja képemet.

Szívem álma újjá válva,
Bomlik róla köd, lepel:
Illatárba', holdsugarba'
Ring és tágul a kebel;
S hogy megzendül egy pár hárfa,
Minden boka tánczra roj:
És pirulva ifjú, lányka
Ellejtí a «fandungo»-t . . .

Nem! ha szívem vágyva dobban,
El nem fojtom, nem tudom.
Legyen részem rossz napokban . . .
De a homi hantokon.
Messze, délre, napos tájra,
Spanyolhonba el — hamar!
Gesztenyés boruló árnya
Legyen, a mi eltakar.

Fejes Béla.

PÁLYÁZAT.

A Magyar Turista-Egyesület Budapesti Osztálya középiskolai tanulók részére pályázatot hirdet.

Kívántatik: valamely középiskolai tanuló által, az 1898. év nyarán tett legalább három napra terjedő hazai turista-útnak, illetve kirándulásnak leírása. Az útleírásban főszóly a pályázó megfigyelő tehetségét tanúsító események, észleletek, tapasztalatok beható ismertetésére helyezendő.

A legjobb mű három arannyal, a második két arannyal jutalmaztatik.

Pályázhat bármely hazai középiskola tanulója.

Pályázati határidő: 1898 november 1.

A jelígyével ellátott pályaművek, a szerző nevét és lakezímét tartalmazó jelígyes levéllel együtt, a Magyar Turista-Egyesület Budapesti Osztálya címére (Budapest, IV., Aranykéz-utca 6 sz.) küldendők be.

A jelég levél borítékán az is feltüntetendő, hogy a pályázó hányadik osztályt végezte.

Úgy a jutalmazott, valamint a többi pályamű közlésének jogát a Magyar Turista-Egyesület Budapesti Osztálya magának tartja fenn.

(Megjegyezzük, hogy az ilyen kirándulásokat a felvidéken nagyon megkönnyítik a Magyar Turista-Egyesület által szervezett diák-szállók, melyeknek igénybevételest illetőleg felvilágosítás az egyesületi helyiségben nyerhető.)

Budapest, 1898. április 15.

A Magyar Turista-Egyesület Budapesti Osztályának nevében:

Holfeld Henrik, titkár. Gróf Teleki Sándor, elnök.

IRODALOM.

Verne magyarul. Verne munkáinak illusztrált magyar kiadásából, melyet a Franklin-Társulat 20 kros füzetekben bocsát közre, megjelent a 92—96. füzet. Ama regények egyike kezdődik meg benne, mely segítette a nagy regényíró nevét világhírűvé tenni. «A lángban álló szigetenger» ez és izgalmas érdekes meséjének háttere a görög szabadságharc. Csodálatos, hogy tudja az író egy költött mese keretében a történelmi események igazi karakterét megadni és a népet, életét és szabadságtörökvéseit rokonszenvesé tenni. Egy-egy alakjában típus rajzol, hogy azzal kitűnően jellemezze a népet, melynek körében a történet lejátsszódik. A regény fordítása, mint általában a Franklin-kiadta Verneé, nagyon jó, az eredeti stílusbeli szépségeit is híven visszaad. Huszár Imre munkája ez és úgy őt, mint a kiadót a díszes kiállításért dícséret illeti. Egy-egy füzet ára 20 kr. Akár egyenként, akár több füzetre való előfizetéssel megszerezhető a «Tanulók Lapja» kiadóhivatalánál. (Budapest, IV., Egyetem-utca 4.)

A természet világa. Irta Bessenyei György. A költő kéziratából első ízben kiadta Bokor János. Budapest, 1898, Franklin Társulat. 407 lap. Ára 1 frt 80 kr. (Együtt a Heinrich Gusztáv kiadta «Régi Magyar Könyvtár» VII-ik része.) Majd egy egész század lezajlása után lát végre valahára napvilágot az újkori magyar irodalom lelkes úttörőjének, Bessenyei Györgynek egyik legterjedelmesebb műve, «A természet világa vagy a józan okosság» című filozófiai, tanító költemény, mely több mint tízezer versben tartalmazza a pusztá-kovácsii remete nézeteit a világról és az emberről. Bessenyei 1794 és 1801 közt írta e nagyszabású munkát, melybe eddig ritka kutató tekintett bele, pedig a költő egyéniségének, világnézetének, jellemének helyes fölismerésére és méltányos megítélésére megbecsülhetetlen forrás. Bessenyei a fölvilágosodás gyermeke, Rousseau és Voltaire tanítványa, de nem szolgai követője. A lélek halhatatlanságát lelkesen bizonyítja, a szentírást igen nagyra becsüli.

Rousseau szellemében a természetet hangsúlyozza minden téren és minden viszonyban; az emberi boldogság mértéke szerinte a természeti állapothoz való közelség. Ily álláspontól nem mondhat kedvező ítéletet korának állapotáról és szokásairól. Bizonyos mélabús pesszimizmus vonul végig az egész munkán, mely a történelmi fölfogást nem ismerő fölvilágosodás kitéjának vagy evangéliomának tekinthető. De főérdeke Bessenyei számos vallomásaiban van, melyek az egész munkán végig huzódnak és erős magyarságában, mely sok helyütt (pl. Hunyady János lelkes dícsőítésében) megragadóan jut kifejezésre. A kortörténeti szempontból fontos munka nem hiányozhatik ezentúl egyetlen irodalomtörténetből sem, de megérdemli minden magyar ifjú figyelmét is mint egyik legjobb és legérdemesebb hazánkfíának egy századon át rejtve maradt sokoldalú és vonzó életbölcsésége.

VEGYESEK.

Szárazföldön élő halak. Sokan fognak méltán elcsodálkozni azon, miként is lehetséges szárazföldön mászó hal. Hiszen a halat egész szervezete a vízben való életmódra utalja és sem lélegzőszerve, sem pedig mozgás-szerve a vízen kívül való tartózkodást meg nem engedi. Biz' egész általánosságban tényleg így is van, de vannak ám kivételek, a mennyiben a szervek, mint minden állatállományban, úgy a halaknál is az életkörülményekhez alkalmazkodnak. Ott vannak az Afrika és Amerika tropikus vidékeinek mozsaraiban, de meg Ausztrália folyóiban is élő u. n. kettős lélegzősű halak, a melyekről rég ismeretes, hogy a természet őket kopolytával meg tudóval is látta el és majd kopolytával, majd tudóval lélegzenek, a szerint, a mint az időjárás változtával életszükségletük azt megköveteli. Midőn a száraz évszak beálltával a mozsarak kiszáradnak, a halak mélyre beássák magukat az iszapba, vagy pedig valósággal betokozzák, nyálkás burokkal veszik körül magukat és átalusszák a száraz évszakot. A forró éghajlat esőtlen vidékein más halak is vannak, melyek arra kényeszerítvők, hogy az évek bizonyos szakát víz nélkül töltsék. De hát mindez nem volna még oly különös jelenség, mely a szárazföldön való mászást megértethetné. Ott van azonban a régebb idő óta ismeretes mászó-hal (Anabas scandens), mely Kelet-India édesvízeiből nemcsak hogy a partra mászik ki, de még a partok közelében levő pálmafákra is fölkapaszkodik úszószugaraival meg kopolytájának tüskéi segítségével.

Hogy micsoda ezélja van a fára való kapaszkodásának, azt kideríteni még nem sikerült. Sokan a nálunk is ismeretes ángolnáról szintén azt tartják, hogy időnként elhagyja a folyót, mészse kimászik a szárazra, sőt azt is olvashatni róla, hogy különösen a borsóültvényeket keresi föl éjjel, mert nagy kedvelője a fiatal cukorborsónak. Mi igaz belőle, mi nem, eldönteni nem bírjuk; annyi bizonyos, hogy az ángolnák a vízben kívül nagyon hosszú ideig élhetnek, sokkal tovább, mint egyéb halak. Általában azt tapasztalták, hogy minél szélesebb kopolytányílása van valamely halfajnak, annál kevesebb ideig marad meg vízen kívül. Az ángolnának kopolytányílása igen keskeny, ezért mutat nagy szívósságot vízen kívül. Mindezeket

a tudományban nem új dolgokat csupán azért mondtunk el, hogy könnyebben elhíhetősé tegyük annak a szárazföldön mászó halnak esetét, mely legújában vált ismeretessé.

Milne Edwards, a híres francia zoológus, legutóbb dr. Suard, Afrikában tartózkodó állatbúvár dolgozatát mutatta be a párisi akadémiának, melyben egyebek közt egy új szárazföldön mászó halról van szó. Az értekező megemlíti, hogy a francia Szudán némely vidékén a száraz évszak oly hosszú ideig tart, hogy az állatvilág teljesen alkalmazkodott az esőtlen időszakhoz. A tengerparttól 800 kmnyire fekvő Nioro vidékén pl. 10 hónapig egy csepp eső sem esik. Még az édesvízekben élő halaknak is alkalmazkodni kellett ezekhez a viszonyokhoz. Egész sorozatát figyelték meg és tanulmányozták az olyan halaknak, melyeknek szervezetében és életmódjában a hosszú ideig tartó szárazság változást idézett elő, de mindannyi között legérdekesebb a harcsafélék családjába tartozó hal, a mely a szárazföldön mászik. Neve Clarias Lazera. Az egész száraz évszakot, tehát 10 hónapot, vízen kívül tölti, mert a mozsarak kiapadnak, kiszáradnak. Nappal földbe ázott lyukban tartózkodik, éjjel a lyukból előmászik, mészse utakat tesz meg, a végézel mindig valamely durrah-köles-föld, melyet megdézsmál. Nagy számban élnek egymás közelében és gyakran csoportosan vándorolnak a durrah-köles-föld felé, melyben kárt tesznek, akárcsak nagy vidéken a madarak. Két pár úszójuk sugaraival másznak, helyesebben vetik magukat tovább, a lélegzésre pedig a kopolytájuk mellett van segédszervük, melylyel a levegőből veszik föl az anyagcseréhez szükséges oxigént. Csakis az esős évszakban, mely nem tart tovább két hónapnál, élnek úgy, mint halak. Annyira hozzászoktak a szárazföldön mászó életmódhoz, hogy fogságban tartva, éjjelenként kísérleteket tesznek arra, hogy a tartójukból kimászszanak. A fogságban durrah-kölessel etetik őket és hosszú ideig elmaradnak. Dr. Suard szerint akad közöttük 2 m. hosszú is, bár közönségesen jóval kisebbek.

AZ ISKOLA VILÁGÁBÓL.

A kecskeméti állami főreáliskola önképzőkörének az 1897/98-ik tanévben 37 rendes és 27 rendkívüli tagja volt. Tartott a kör 12 rendes, 4 választmányi és 4 díszgyűlést. Beérkezett 18 dolgozat, melyek közül 12 szépirodalmi, 2 irodalomtörténeti, 3 matematikai és 1 természettudományi. Ezek közül 2 érdemkönyvbe vétetett, dícséretben részesült 1, jó érdemfokozatban részesült 6, megemlítésre méltattott 6, elvetett 3. A felolvasott 18 birálat közül dícséretben részesült 5, jó fokozatot nyert 9, megemlítést kapott 3, elvetett 1. Az évvégi pályázatok eredményei a következők: 1. A szép próza fejlődése. Meddő maradt. 2. Széchenyi, Deák, Kossuth. Beérkezett egy pályamű. Szerzője Reinér Dezső VII. o. t. 3. A fenséges szerepe a különböző műfajokban. Beérkezett egy mű; a díj azonban ennek nem volt kiadható. 4. A fizika gyakorlati használata. Meddő maradt. 5. Szabadon választott tárgyú szép-irodalmi mű. Beérkezett öt pályamű. A díjat a «Tértés» cz. történeti elbeszélésért Tót Áron VI. o. t. kapta. 6. Fordítás idegen nyelvből. Beérkezett két pályamű. A díjat Heine «Kevlari búcsúja»-nak fordításával Weisz Béla VII. o. t. nyerte el. A Casino-egyesület 40 koronát tűzött ki egy irodalmi tétel kidolgozására. A tétel a «Szabadságharc költészet» cz. ímben állapított meg. Beérkezett 2 pályamű, melyek közül a díj Mihály János VII. o. tanulóknak ítéltezt oda; a

másik pályamű Lővi Ödön VIII. o. tanulóé, a meddő maradt irodalomtörténeti pályakérdés 10 koronájával jutalmaztatott.

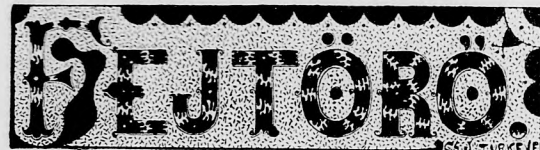
A budapesti mintagimnáziumban június 6., 7. és 8-ik napján tartották meg az érettségi vizsgálatokat dr. Heinrich Gusztáv min. tan. főigazgató elnöklété alatt. A 27 jelölt közül 7 lett jelesen, 6 jól, 13 elégségesen éret, egyet két hónapra vetettek vissza. Jelesen érettek: Baumgarten Ferenc, Benczúr Gyula, Farkas Zoltán, Goldziher Károly, Kármán Tódor, Körösy Kornél és Liphay Ervin.

A székesfehérvári főgimnázium önképzőköre a most mult tanévben 14 rendes ülésen kívül 4 díszgyűlést tartott. A körnek 38 működő és 26 pártoló tagja volt. Munkásságának eredménye 85 verses és 4 prózai szavaltat; beérkezett 20 prózai és 13 verses dolgozat, ezekből sikerültnek ítélték 15 prózai és 6 verses dolgozatot. Felolvasás 18 volt. Az év második felében kitűzött pályakérdések és díjak a következők: 1. Balladára 1 drb arany. A beérkezett 3 mű közül a díjat Havranek József VIII. o. t. «Nyűző Pál» című műve nyerte el. Koronczay József VIII. o. t. «Vári Péter» cz. műve dícséretet kapott. 2. Tudományos értekezésre 1 drb 10 frankos arany. Az öt pályázó közül a díjat Steiner Ödön VIII. o. t. «Kisfaludy Károly költészetéről» cz. művéért kapta. 3. «A fényelmélet hypotesisei» tételre kitűzött 1 drb aranyat Brandt Dezső VIII. o. t. nyerte el. 4. «Szent István király, mint Magyarország apostola». Jutalma 1 drb 10 frankos arany. A nyertes 4 pályázó közül Krisits József VII. o. t. lett. 5. «A végtelen sorok elmélete». Jutalma 1 drb arany. A díjat 3 pályázó közül Réhberger Zoltán VII. o. t. érdemelte meg. 6. «A természet Tompa Mihály költészetében». A kitűzött 1 drb aranyat Steiner Ödön VIII. o. t. kapta meg. 7. A kör 10 frtot tűzött ki elbeszélésre. A beérkezett 2 mű közül Koronczay József VIII. o. t. «Remete» cz. műve jutalmat nyert; Halla Aurél VIII. o. t. «Segíts magadon, az Isten is megsegít» cz. műve dícséretet aratott. 8. Ugyancsak a kör költői beszélyre 10 frtot ajánlott fel. A beérkezett 5 mű közül Koronczay József VIII. o. t. «Halottak napja», Steiner Ödön VIII. o. t. «Dalár» és Solyom Jenő VIII. o. t. «Az áruló» című műve dícséretet nyert. 9. A műfordításra kitűzött 10 frtnyi díjára négyen pályáztak. Ezek közül Leéb Imre VIII. o. t. nyerte el a jutalmat «Monda a holt vendégről» cz. műfordításával. Halla Aurél «A költő és pór», Stermetzky Vince «Helwa tündere» című művekkel dícséretet kaptak. A kör vagyoni állapota különösen kedvező, az alaptöke több mint 1013 frtra rüg.

A szegvárdi állami főgimnáziumban 1898. június 29-én délelőtt 1/210 órakor az intézet tornacsarnokában tartott zárónappály tárgysorozat: 1. «Hymnus», (Kölcsey-Erkel), énekelte az ifjúság. 2. «Fohászkodás», (Berzsenyi), szavalta Haypál Vilmos III. o. t. 3. «A bilincs», (Petőfi), szavalta Szondy István I. o. t. 4. «Imakönyvem», (Reviczky), szavalta Szegedy József II. o. t. 5. «A beteg leány», (Egressy B.), énekelte az ifjúság. 6. «Mátyás a szántó», (Erdélyi), szavalta Pirnitzer Ottó I. o. t. 7. «Pókainé», (Gyulai), szavalta Lunova Jenő III. o. t. 8. Magyar táncok, (Brahms), zongorán négy kézre játszották Selez Gyula II. és Hagymássy Lajos III. o. t. 9. «A szegény asszony könyve», (Vörösmarty), szavalta Csötönyi János III. o. t. 10. «Felköszöntés», (Szász K.), szavalta Schlesznik Ferenc II. o. t. 11. Népdalok, (Kún L.), énekelte az ifjúság. 12. «Petőfi a Hortobágyon», melodráma (Várady—Kún L.), szavalta Tóth Pál III. o. t. (Schmidt Margit és

Török Sárka k. a. szives közreműködésével). 13. «Az obsitos», (Garay), szavalta Selez Gyula II. o. t. 14. «Hertelendy-indulója», Berzsenyi László I. és Linhardt Ignác III. o. t. zongora kísérete mellett énekelte az ifjúság. 15. Jutalmak és bizonyítványok kiosztása. (L. S.)

Az aszódi ág. hitv. ev. algimnázium június 22-én díszes közönség jelenlétében záró ünnepélyt tartott, melynek műsora a következő volt: 1. «Ima a hazáért», (Bánk-bánból) Erkel F., énekelte az ifjúság. 2. «Hazámhoz», Szász K., szavalta Szeberényi L. IV. o. t. 3. «Kedves vendégek», Petőfi S., szavalta Kövér P. IV. o. t. 4. «A gyermek és szívárvány», Arany J., szavalta Kaufmann J. IV. o. t. 5. «Nemzeti dal», Hubay J., énekelte az ifjúság. 6. Pályanyertes dolgozat felolvasása. 7. «Tetemre hívás», Arany J., szavalta Kullmann S. IV. o. t. 8. «Népdalok», énekelte az ifjúság. 9. «Az áldás», Francois Coppée (ford. Radó Antal), szavalta Stefanovich E. IV. o. t. 10. «A jó tanító», Petőfi S., szavalta Reiner Dávid IV. o. t. 11. «Szózat», énekelte az ifjúság.

Jelige: Fejtörő az elme sportja.

Rovatvezető: Csizsár József.

Számtani kérdés:

Melyik szám az, melyet ha $\frac{1}{4}$ -hez adunk, ezen öszszeggel $\frac{1}{4}$ -et osztjuk s a nyert hányadosból $\frac{1}{4}$ -et kivonunk, eredményül $\frac{1}{4}$ -et kapunk?

Földrajzi kérdés:

Mi a neve azon hegységnek, melyet a tulajdonképeni Kis-Fátrától a zazrival mély hasadékvölgy választ el, délnyugatról északkeletre húzódik, míg el nem éri a Fehér-Arva völgyét, délkeleten az Egyesült-Arva, északnyugaton a Hrustinka és a Fehér-Arva völgye határolják? Kézete nagyobbbrészt homokkő.

Történelmi kérdés:

Hogyan hívták Bogátnak azon fiát, a ki Zsolt és Taksony fejedelmek alatt a magyarok hadvezére és horkája volt? 949 körül Konstantinápolyban járt s ott állítólag megkeresztelkedve, patriciusi ranggal tért vissza; 954-ben egyik vezére volt a németországi hadaknak, hadaival Cambrayig nyomult s annak sikertelen ostroma után Toul városát feldúlta; 955-ben a németek kezére került és Lehel meg Sur társaival együtt Regensburg keleti kapuja előtt kötéllel végezték ki.

Természetrizai kérdés:

Mely emlősök azok, melyek leginkább a sarktereket lakják? Orrlyukaik ruganyosan nyílnak és záródnak; lábaik rövidek, járásra nem alkalmasak, mind a négy végtagjukon 5-5, úszóhártya által egybekötött ujjuk van. Ha sűtkéreznek, avagy aludni vagy fiaikat szoptatni a szárazra mennek. Az emberek bőrüket, husukat, szalonnájukat, fogaikat, inákat s esontjaikat használják s ezért nagyban vadászszák.

Vegyteni kérdés:

Mi a neve azon savnak, mely szintelen, szagtalan kristály; erősen savanyú, vízben könnyen oldható? A növényországban nagyon elterjedt, főleg gyümölcsökben, azonkívül levelekben, gyökérben, magvakban is gyakori.

Számrejtvény.

11. 5. 8. 1. Ige.
4. 11. 3. 6. Hasznos ásvány.
7. 2. 9. 10. 8. 12. Egy nemzet.
1—12-ig. Biztató kifejezés.

Képrejtvény.

Megfejtési határidő július 22.

A 27. számban közölt fejtörő kérdések megfejtése:

Számtani kérdés: 24 darab aranya, 36 darab tal-
lérja és 48 darab huszasa van. **Földrajzi kérdés:** Arja.
Történelmi kérdés: Alcibiades. **Természetrizai kérdés:**
Békabogyó-takta (actaea spinata). **Vegyteni kérdés:**
Colchicin. **Képrejtvény:** Égiháború.

Helyesen fejtették meg: Miróczky Árpád, Zsupesány László, Stodola József, Havas Gyula, Szadnik Sándor, Csáthy Dezső, Jénei ifj. Simon János és S. Szt. Péteri Csipke Pál, Hübner János, Kvatkovszky J. Elemér, Orlovsky József, Stein Pál, Fiedler Kálmán, Gerstlauer Albert, Fetter Kálmán és Kornél, Kukuberger Henrik, Puskás Endre, Wollner Ernő, Nikolényi István, Sebők Dezső, ifj. Miróczky János, Granitz Géza, Andriská Emil, Fazekas Agoston, Ladomérszky Adolf, Benedek István, Reiser Sándor Schenkenberger József, Jakabb Gyula, Schmid Károly, Buzáth Jenő, Vad Lajos, Kurimay Mihály, Böhm Gyula, Weiller Vilmos, Horváth Dezső, Denk Gusztáv, Péter Károly, Hajós Jenő, Borbély István, Krumm Ödön, Hegedüs Tibor, Kutlik Félix, Szeremley Császár Loránd, Hirschler Károly, Szécskay Dezső, Freyer Gyula.

A kitűzött könyvjutalmat Vértessy: «Felkelő nap országa» című művét Szadnik Sándor főgimn. tanuló Nagy-Kanizsán nyerte el.

SZERKESZTŐI TELEFON.

Aristides. Ajánlatát a tudósításra nézve a vakációra elfogadjuk és ez — azt hisszük — a tanév elején önmek előnyül fog szolgálni. A pályázat eredményét a jövő szám hozza. — **M. L.** Kecskemét. Köszönjük. Az ajándékkönyv dolgában tessék a szerkesztőséget szeptemberben interpellálni. **M. A.** Igen kezdetleges dolog, melyben sem a tárgy, sem a kidolgozás nem új. — **D. B.** Sopron. Besoroztuk. — **G. K.** Szintén. — **Sz. F. úr.** Alba. A lapért üzentünk. Lesz-e foganatja, nem tudható. Hiszen maga az ideiglenes szerkesztő sem lát egyetlen kész számot sem! Az apróságok igen jók, de a «napóra» befejezését kérjük: lehetetlenség ilyen kis dolgot két darabban adni. főképp, mikor mindenütt ábrára hivatkozás van benne! — «**A feltámadt halott**» és társai tehetségére vallanak, de baj, hogy szerzőjük nem törődik azzal, hogy az értelem és világosság a költeménynek is lényeges kelléke. «A mennyországrol» e részt jobb, mint a másik kettő, de ez sem kifogástalan. Az üstökösrol azt mondja: «Örök törvény szerint bolyong ez magától», holott a vers alap-
eszméje épen az Isten, a «summun movens». «A lelkeim álma»-ban nem mondja meg, mi ez az álom. Szóval, fiatal barátunk, fogadja el ezt a jó tanácsot: mielőtt verset csinál, 1. gondolja meg, miről akar írni; 2. ne gondolkodjék úgy, hogy ez vagy az igen szép frázis, tehát kell, vagy nem kell, illik vagy nem illik, csak tegyék bele a versbe. Mit is beszél Horatius arról a bizonyos «pannus»-ról és a ciprus-festőről...?

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt, Budapest székesfőváros tanácsa által 1895. augusztus hó 20-án 7376. szám alatt ajánlott középiskolai ifjusági hetilap.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:		SZERKESZTI		SZERKESZTŐSÉG:	
Negyed évre...	1 frt 20 kr.	D. RUPP KORNÉL		Budapest, IX., Soroksári-u. 31.	
Fél évre...	2 frt 40 kr.	főgymnasiai tanár.		KIADÓHIVATAL:	
Egész évre...	4 frt 80 kr.	Kiadja a Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet és könyvnyomda.		Budapest, IV., Egyetem-utca 4.	
Megjelenik minden vasárnap.				Kéziratokat nem adunk vissza.	

MAGYARSÁG.

(A nagybácsi levele a zöldbe.)

Bizony, bizony fura világ járja, fiúk. Valamikor, az én gyerekkoromban, minden jóra való ember örült, ha elszállingózott a hír, hogy a magyar ujságok gárdája szaporodik; manapság szinte imádkozni kell, nehogy, uramfia, több legyen ebből a fajtából; mivelhogy eddig is jobban letarolták a magyarságnak ékes fáját, mint néha az erdőt a cserebogár.

De nem is esoda, gyerekek. Béla úrfi, minekutána a gyakorló-társaságban vagy önképzőkörben néhány ostoba rigmust faragott és feszít vala szörnyen (mert ott többnyire utolsókká lesznek az elsők és az utolsók elsőkké), aztán az érettségén valahogy, «elégsegesen», alázatos könyörgéssel átnászott, egyszerre fölemeli a nyakát, czilindert vág a fejébe, félszemet szúr az orra fölé s fölesap ujságirónak. Móríczkát vagy Gézust a principális mint lusta, gézengúz frátereket elcsapta a pult mellől, hát ok is rögtön ujságírásra adják a fejüket. Mivelhogy az íráshoz — tudvalevőleg — mindenki ért, az is, a kinek se a vérében, se a fejében egy esőpp sincs az igaz magyarságból.

Tudom, tanítóitok az iskolában eleget kárpáldódnak e miatt és nem győznek eléggé óvni benneteket a germanizmusnak mindenféle undok nyavalyájától, melyeknek a csirái ott kavarnak a levegőben, mint a kolera; de a sok szónak bezzeg kevés a foganatja. Nem leszünk mi igaz magyarokká, ha csupán szidjuk és nem szeretjük a németet; hanem ha azt mondjuk neki: nem kell, sógor, semmid, megélünk a magunk emberiségéből is; nem vagyunk jött-mentek, ágrulszakadtak: itt van apáink öröksége, majd csak

azt forgatjuk, azt kamatoztatjuk, abból élde-gélünk — és aztán emberül hozzálátunk a munkához.

Öreg hiba, fiaim, hogy ti csak új magyar könyveket olvastok. Kétszáz esztendő óta nagyon megfogyatkoztunk mi a szittya magyarságban; sok német szeplő, ragya verte stílusunkat. Igaz, kész a válasz: azelőtt a deákság nyomott bennünket; jól tudom én, ha senki se mondja is; de ez a deákragya mégis csak kisebb dolog, észreveszi azt akár a syntaxista gyerek, hogy ni: itt accusativus cum infinitivo van, itt consecutio temporum, és így tovább — ha nem tartozik az asinusok seregébe; e mellett pedig talál azokban a régi jó öregekben szemenszedett, gyönyörűsegebbnél gyönyörűsegebb magyarságot, hogy csak győzze markolni.

Ime, itt van a kezemben egy könyv a XVII. századból; mennyi jóízű szólását írhatom ide csak innen-onnan és futtában is: Szárnyakiszaggatott szarka; a te nevedet főtjával együtt ott látam; lelketek vesztő, fejetekre faragott hazugságok; szemetek szöktében; szátokhoz szabott formájú beszédek; a nagy bendő, hasalógó socét (gyerkőcöt) más kötés tánczra bizván; erős bástyáit szalma kópiákkal szurkálgtató; eserben maradsz; könnyen állott nála a káromkodás; de ez most így maradjon ebben; nem ily nyakaszegett vala a mi országunk: szátokba vagy rágva; nem sok savát nyaltátok a dialektikának; bot ugrott ki a ti szurdéktokból s igen a lágyatokra esett; botok vagytok a tegzetekben; elrúgván a Krisztus gyönyörűsége igáját; félben haraptattya vélek kuhintásokat; sokféle himeshámos hazugság; torkokba rekesztette hazugságokat; sok felől megtorkoltatnak; (hazugságait) fejére terítette; egyik szavával a másikat arczul